

zijn helder besef van eigen grenzen geweest, dat hem voor zelfverkrachting heeft behoed. Fantin is in zijn werk en leven een prachtig voorbeeld van een sterke, niet geniale, begaafdheid, welke door studie, strijd en voortdurende onthouding van verboden terrein, tot de hoogte van het wezenlijke, tot het verdiepte leven van schilderlijken geest, is opgevoerd.

In deze bepaalde gesteldheid van zijn leven, die zich, zonder breuk, gesublimeerd en verfijnd, in zijn werken voortzet, ligt vanzelf opgesloten het gemis aan groote of diepe ruimte. De selectie van dingen en menschen in zijn leven was niet het binden van onstuimige machten, van ongebreidelde drang van driften in hem, maar de selectie was de natuurlijke grens van zijn krachten van hart en geest. Dat wist hij trouwens van zich zelf zeer goed. Schreef hij niet aan zijn vriend Edwards in '66, om een verontschuldigende verklaring te geven van zijn voortdurende klachten: „Je suis bien décidé, mais je suis très faible aussi. J'ai un peu de force nerveuse, mais peu de force matérielle. J'ai tant de peine pour faire quelque chose, cela me coûte tant, que sans cesse je suis fatigué. Cela vous explique mes perpétuelles plaintes”.

Weigerde hij niet als een wijs man (op 31-jarigen leeftijd!) de opdracht om de kleinkinderen van de hertogin Fitz-James te schilderen, omdat het zijn krachten te boven ging en hij bevreesd was voor de moeiten met zooveel kleine beweeglijke modellen? Toch waren de zorgen in zijn ouderlijk huis niet gering en de kans om in adellijke kringen opdrachten te krijgen ging daarmee weer grootendeels verloren.

Het is in dit verband te begrijpen, dat Odilon Redon, die zelf op een klein blad papier een duizel van ruimte en een huivering van wonderlijke stilte met weinig middelen wist te verwekken, het werk van Fantin Latour slechts zeer betrekkelijk waardeerde. Eenigszins scherp zelfs schreef hij in 1882... „son domaine, son univers, est cantonné dans un espace de trois mètres, devant un mur où se dressent Mme X, M. Z., avec un chapeau sur la tête”. etc. Hier trof hij Fantin in zijn zwakte, maar niet rechtvaardig. In die beschouwing immers eischt hij, wat een aard als die van Fantin nooit kon geven en zoo deze zich ooit had laten verleiden tot hetgeen Redon als een pijnlijk tekort meende te moeten vaststellen, dan was Fantin in voor hem buitenissige domeinen gekomen, waarin hij hoogstwaarschijnlijk ver van huis zou zijn verdwaald en te laat wellicht het pad naar de innerlijke centraliteit zou hebben teruggevonden. Juist aan de kennis van de grenzen van zijn krachten en de hoegrootheid van het voor hem geëigende deel uit de overvloedige schatten van de wereld, is het te danken, dat de latente kracht tot zelfverdieping een reeks van werken mogelijk heeft gemaakt, die, het een meer het ander minder, van de hoogere wonderlijkheid van het leven iets overdragen.